

گفت‌وگو با «محمد افشاری پور»، عضو هیئت نمایندگان و رییس کمیسیون گردشگری اتاق کرمان

مقصدی غافل از عرضه خود

استان کرمان علی‌رغم ظرفیت‌های بزرگ خود در آثار تاریخی، طبیعی، فرهنگی و رسوم هنوز نتوانسته است به جایگاه واقعی خود در صنعت گردشگری ایران و دنیا دست پیدا کند. این استان سالانه آمادگی پذیرایی ۱۰۰ هزار گردشگر خارجی را دارد تا با ماندگاری سه‌روزه آن‌ها، ۳۰ میلیون دلار درآمد کسب نماید. مشکلات گردشگری استان کرمان به‌طور عمده مربوط به زیرساخت‌های مهمی چون حوزه‌های راه و حمل‌ونقل است و نیز ضعف در کیفیت منابع انسانی مربوطه. استان در عرضه خود به‌عنوان مقصد گردشگری ضعف جدی دارد؛ شعار سازمان میراث فرهنگی: «کرمان سرزمین شگفتی‌های پنهان»، خود گواه بر این ادعاست. لازم است که موضوع گردشگری در اولویت دغدغه‌های مدیریت کلان استان قرار گیرد و همچنین ایجاد بستر مناسب برای رشد گردشگری در کشور را شاهد باشیم تا در ذیل آن گردشگری استان هم بتواند رشد نماید.

مشروح گفت‌وگو با محمد افشاری پور، رییس کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی کرمان در ادامه برای مطالعه آماده شده است.

◆◆ دستاورد اقتصادی حوزه گردشگری استان کرمان در بخش بین‌المللی و داخلی چه میزان است و این ارقام در چه حدودی از ظرفیت بالقوه این بخش در استان ارزیابی می‌شود؟

استان پهناور کرمان دربردارنده ظرفیت‌های عظیمی از آثار تاریخی، طبیعی، اقوام، فرهنگ و رسوم مختلف است؛ رتبه اول کشور در ثبت جهانی آثار، خود گواه بر این موضوع است، اما علی‌رغم این ظرفیت‌ها هنوز نتوانسته است به جایگاه واقعی خود در صنعت گردشگری ایران و دنیا دست پیدا نماید. سهم گردشگری در اقتصاد استان ناچیز و در حد بسیار پایین است. ارقام دقیقی از تعداد بازدیدکنندگان داخلی از استان کرمان در قالب گردشگر و یا تعداد افرادی که از زیرساخت‌های گردشگری استان کرمان استفاده کرده‌اند مشخص نیست؛ زیرا هنوز جمع‌آوری دیتا در حوزه گردشگری به شکل جدی در سطح کشور انجام نشده است؛ برای مثال تعداد گردشگران ورودی به استان در نوروز سال جاری ۴ میلیون نفر اعلام شد، اما تعداد بازدیدکنندگان از

باغ شاهزاده ماهان در همان مدت حدود ۱۲ هزار نفر بود، درحالی‌که آمار و ارقام با ادعای انجمن هتلداران مبنی بر خالی بودن بخش قابل‌توجهی از هتل‌ها در همان ایام همخوانی ندارد.

لذا نمی‌توان آمار دقیقی از بازده اقتصادی صنعت گردشگری استان مشخص کرد. رویکرد وزارت میراث فرهنگی هم بیشتر

صنعت توجه خاصی نشده و چشم‌انداز واقعی برای شکوفایی و بهره‌وری این صنعت در استان تدوین نگردیده است. بر همین اساس مطالعاتی برای تشکیل زنجیره خدمات گردشگری در استان موجود نیست، اما زنجیره خدمات گردشگری در استان کرمان دارای پتانسیل بالایی است و برای بهبود، نیاز به توجه به افزایش کیفیت خدمات، توسعه زیرساخت‌ها، آموزش نیروهای انسانی و تبلیغات مؤثر دارد. عمده مشکلات گردشگری استان کرمان مربوط به حمل‌ونقل است. همچنین در بخش کیفیت منابع انسانی احساس ضعف می‌شود. علاوه بر این، فعال نشدن استارت‌آپ‌های گردشگری در بخش پشتیبانی گردشگر و ارائه خدمات در این حوزه ضروری به نظر می‌رسد.

♦♦ استان کرمان با جاذبه‌های فراوان گردشگری چقدر به گردشگران خارجی و داخلی معرفی شده است؟

یکی از ضعف‌های اساسی استان کرمان معرفی ظرفیت‌هاست. در حوزه ساخت و تهیه محتوا برای مخاطبین داخلی و خارجی کار بسیار مناسبی انجام نشده است. بارها گفته شده که استان کرمان در عرضه خود به‌عنوان مقصد گردشگری ضعف جدی دارد. شعار سازمان میراث فرهنگی؛ «کرمان سرزمین شگفتی‌های پنهان» هم گواه بر همین ادعاست. همچنان کرمان برای جهان، ایرانی‌ها و حتی کرمانی‌ها ناشناخته مانده است. البته ارگ بم جزو سه اثر شناخته شده ایران در سطح جهان است و یکی از دلایل توجه بسیار جهان به زلزله بم همین شناخت جهانیان از ارگ تاریخی بود. به شکل موردی دشت جیرفت بین باستان‌شناسان جهان بسیار شناخته شده است و یا کویر لوت برای طبیعت گردان، اما بسیاری از آثار را هم می‌توان نام برد که حتی کرمانی‌ها آن را نمی‌شناسند یا حتی نام آن‌ها را نشنیده‌اند.

♦♦ کسب‌وکارهای گردشگری در استان کرمان چقدر منطبق با ویژگی‌های کسب‌وکارهای مدرن است، زنجیره خدمات گردشگری در استان را چگونه ارزیابی می‌کنید و مشکلاتی که باید به آن‌ها توجه ویژه شود چیست؟

در استان کرمان به گردشگری به‌عنوان یک محرک و معرف اقتصادی که حوزه خدمات گوناگونی دارد و اشتغال‌های خرد و کلانی را شامل می‌شود، به‌صورت علمی نگاه نشده است. به نقش آموزش و استفاده از تجربیات سایر کشورهای پیشرو در این

گردشگری استان نیاز به یک شتاب‌دهنده دارد. نیاز به ایده‌های جدید تا با بهره‌گیری مناسب از زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های موجود بتوان سرعت توسعه گردشگری استان را در اندازه قابل توجهی افزایش داد. لازم است در جهات مختلف و با چند سناریوی همزمان موضوع گردشگری در رأس دغدغه‌های مدیریت کلان استان قرار گیرد. رفع مشکلات زیرساختی، ارتقا کیفیت خدمات گردشگری و تنوع در خدمات در کنار تبلیغات هدفمند ضروری است. می‌توان انتظار داشت که در پایان برنامه توسعه هفتم، صنعت گردشگری در حدود ده درصد از تولید ناخالص استان را به خود اختصاص دهد.

از آن‌که معطوف رشد صنعت گردشگری و نقش پررنگ آن در اقتصاد باشد، گردشگری را هنوز در بازه شاخص‌های رفاهی جامعه ایرانی می‌سنجد و هر نوع جابه‌جایی را نوعی از گردشگری فرض می‌کند، درحالی‌که گردشگرانی که از زیرساخت‌های گردشگری استفاده نکنند، عملاً نباید جزو آمار گردشگران محاسبه گردند. در مورد گردشگر خارجی هم اعلام شده که از ابتدای امسال ۶ میلیون گردشگر خارجی وارد استان شده است که از شواهد مشخص نیست. با این حال ما می‌دانیم که اثر هر گردشگر واقعی داخلی و هر گردشگر واقعی خارجی چه میزان آورده اقتصادی دارد و این موضوع باید در رونق کسب‌وکارهای گردشگری محسوس باشد، اما متأسفانه نیست. با این حال کرمان آمادگی این را دارد که در سال پذیرای ۱۰۰ هزار گردشگر خارجی باشد و با توجه به این‌که هزینه هر گردشگر خارجی در ایران به‌طور متوسط حدود ۱۰۰ دلار در روز تخمین زده می‌شود، با ماندگاری سه روز در استان، درآمد ناشی از آن ۳۰ میلیون دلار یا حدود بیست هزار میلیارد ریال در سال خواهد بود. این رقم با توجه به این‌که در بخش خصوصی جریان می‌یابد، متحول‌کننده اقتصاد استان است که در کنار آن بیش از حدود ۲ هزار شغل ایجاد می‌شود.

برای رشد گردشگری در کشور باشیم که در ذیل آن گردشگری استان هم بتواند رشد کند.

◆ در پایان چه نکاتی را لازم می‌دانید که اضافه فرمایید؟

در پایان تأکید می‌شود که موارد زیر لازمه شتاب یافتن صنعت گردشگری هستند:

- ۱- نگاه حمایتی و توسعه‌ای به‌عنوان یک ظرفیت بالقوه توسط دستگاه حاکمیتی،
- ۲- ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها،
- ۳- تدوین سند چشم‌انداز توسعه صنعت گردشگری استان،
- ۴- برگزاری همایش‌ها و جشنواره‌های تخصصی،
- ۵- حضور فعال در نمایشگاه‌های تخصصی،
- ۶- تمرکز بر تبلیغات و محتوا سازی. ◆◆

۲۰۲۳ انجام شد، ایران در شاخص توسعه گردشگری و سفر در جایگاه ۷۳ در بین ۱۱۹ کشور جهان قرار دارد که نشان‌دهنده جایگاه ضعیف ایران در گردشگری جهانی است و به‌تبع آن، کرمان هم از این قاعده مستثنا نیست. در واقع در سیاست‌های کلان کشور توجهی به گردشگری نشده است. گردشگری همچنان امر فانتزی است و تا زمانی که ملاحظات گردشگری در سیاست‌های بالادستی و کلان رعایت نشود نمی‌توان انتظار داشت که نتایج مطلوبی حاصل گردد. برخلاف این، برنامه‌ریزان کشور دائماً بر اهمیت موضوع گردشگری تأکید دارند و در همه برنامه‌ها، گردشگری و نگاه اقتصادی به آن لحاظ شده است. امید است در پرتو عقلانیت در همه حوزه‌ها شاهد ایجاد بستری مناسب

◆ با توجه به شرایط موجود، رشد توسعه گردشگری استان چقدر قابل‌انتظار است؟

گردشگری استان نیاز به یک شتاب‌دهنده دارد. نیاز به ایده‌های جدید تا با بهره‌گیری مناسب از زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های موجود بتوان سرعت توسعه گردشگری استان را در اندازه قابل‌توجهی افزایش داد. لازم است در جهت مختلف و با چند سناریوی هم‌زمان موضوع گردشگری در رأس دغدغه‌های مدیریت کلان استان قرار گیرد. رفع مشکلات زیرساختی، ارتقا کیفیت خدمات گردشگری و تنوع در خدمات در کنار تبلیغات هدفمند ضروری است. می‌توان انتظار داشت که در پایان برنامه توسعه هفتم، صنعت گردشگری در حدود ده درصد از تولید ناخالص استان را به خود اختصاص دهد.

◆ چه برآوردی از ظرفیت سرمایه‌گذاری لازم در حوزه گردشگری وجود دارد؟

در حوزه سرمایه‌گذاری در گردشگری توجه به جاذبه‌ها و نیازهای منطقه ضروری است. برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری در استان کرمان، حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری برآورد می‌شود. این مبلغ شامل ساخت هتل‌ها، توسعه مناطق تفریحی، ایجاد مسیرهای گردشگری و بهبود زیرساخت‌ها است. البته این وضعیت ایده‌آل است. در حال حاضر طرح آمایش سرزمین در شهرستان‌ها در حال مطالعه است. براساس اهداف و نتایج طرح آمایش، کمبودها احصا شده و فرصت‌های سرمایه‌گذاری به‌طور دقیق مشخص می‌شود و می‌توان به این سؤال جواب دقیقی داد. امیدواریم در طرح آمایش نهایی استان، فرصت‌ها و ظرفیت‌ها با دقت انتخاب شده و هم‌پوشانی نداشته باشند.

◆ و اما در کل وضعیت ایران در گزارش گردشگری جهانی چه پیامی را می‌رساند و استان کرمان در واکنش به این پیام چه کاری باید انجام دهد، یا چه برنامه‌ای دارد؟
بر اساس پژوهشی که توسط معاونت امور کمیسیون‌های تخصصی اتاق ایران در سال

